

การส่งเสริมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี
จังหวัดเชียงใหม่

PROMOTING THE CREATIVE CULTURE OF YOUTHS IN YANG NOENG SUB-DISTRICT,
SARAPHI DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE.

พระณัฐพงศ์ ภูริปัญโญ¹, ทิพาภรณ์ เยสุวรรณ์², สหทัยา วิเศษ³ และ ปรีชา วงศ์ทิพย์⁴

PhraNattapong Pooripanyo¹, Tipaporn Yesuwan², Sahathaya Wises³

and Preecha Wongtip⁴

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่^{1,2}

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus.^{1,2}

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus.³

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่⁴

Chiang Mai University.⁴

E-mail : ntpjdw@gmail.com¹

Received 21 August 2023; Revised 31 December 2024; Accepted 31 December 2024.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลยางเนิ้ง 2) เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางเนิ้ง และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางเนิ้ง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ให้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล จำนวน 18 รูป/ท่าน 2) ผู้ให้การสนทนากลุ่ม จำนวน 7 รูป/ท่าน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ คือ ประเพณีถวายสลากภัตเป็นประเพณีที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลยางเนิ้ง ซึ่งมีการอนุรักษ์และสืบทอดปฏิบัติมาตั้งแต่รุ่นสู่รุ่น ปัจจุบันกลุ่มผู้ให้ความสำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ปกครอง แต่กลุ่มเยาวชน พบว่า ไม่มีองค์ความรู้และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัต 2) การพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมการอบรมให้ความรู้และการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ โดยการให้เยาวชนและผู้ปกครองได้มีบทบาทในกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัตตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เยาวชนซึ่งนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

3) รูปแบบการพัฒนา โดยการใช้รูปแบบเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างองค์กรศาสนา องค์กรสถานศึกษา องค์กรสังคม และครอบครัว ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนภูมิปัญญาสู่ศิลปะสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางเนิ้งต่อไป

องค์ความรู้จากงานวิจัยพบว่า ในแต่ละพื้นที่จะมีภูมิประเทศประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งนำมาสู่การพัฒนาสู่เยาวชนให้กลายเป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ที่แสดงให้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรมที่มีความเป็นอัตลักษณ์ในพื้นที่นั้น ๆ

คำสำคัญ : การส่งเสริม, วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์, เยาวชน, ตำบลยางเนิ้ง

Abstract

This article has the objectives 1) to study the creative culture of Yang Noeng sub-district community, 2) to develop the creative culture of Yang Noeng sub-district youth, and 3) to present a model for creative culture development of Yang Noeng sub-district youth. The research model is a Qualitative Research. The research area is Yang Noeng Subdistrict, Saraphi District, Chiang Mai Province. Key informants were divided into 2 groups: 1) individual interviewees, 18 photos/person 2) focus group informants, 7 photos/person, by using purposive selection method. Research tools were interview forms, data analysis by content analysis and descriptive writing.

The results showed that; 1) Comparative culture today is Giving the Pat Lottery is a requirement for the community of people in Yang Naing Subdistrict for this reason and please follow these rules. Don't forget to meet other activities to offer lottery tickets. 2) Creative culture development by organizing training activities and role-playing activities By allowing youths and parents to play a role in the traditional activities of offering lottery tickets from the first step to the last step It contributes to the development of knowledge for the youth, which leads to the development of a creative culture. 3) Development model by using an integrated, participatory model between religious organizations Educational institutions, social organizations and families create knowledge and understanding. as well as the wisdom to the creative arts and creative culture of Yang Noeng sub-district youths.

The body of knowledge from the research found that Each area has different landscapes, traditions and cultures. Which leads to the development of youth into a creative culture that shows cultural traditions that are unique in that area.

Keywords : Promotion. Creative culture. Youth. Yang Noeng Subdistrict.

บทนำ

ประเพณีวัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน ซึ่งถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ประเพณีวัฒนธรรมนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางสังคมไทย และสังคมไทยมีความงดงามด้านมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมที่สำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศให้เข้ามาชื่นชมกับวัฒนธรรมประเพณีไทย (Thongboon, A., 1999, Page 56-71.) แต่จากการเข้ามาของโลกาภิวัตน์ (ในราว ค.ศ.1991) ทำให้เกิดปรากฏการณ์ความทันสมัย ครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้บางสิ่งบางอย่างเลือนหายไปจากจิตสำนึกของบุคคล เยาวชนสมัยใหม่เริ่มไม่ให้ความสนใจ ใส่ใจในวัฒนธรรมประเพณี และคุณค่าทางศาสนา เพราะค่านิยมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ค่านิยมทางวัฒนธรรมต่างถิ่นทุกภาค เพราะขาดกระบวนการถ่ายทอดและสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอย่างเป็นรูปธรรม หากประเพณีและวัฒนธรรมไม่ได้รับการสืบสานและอนุรักษ์ พื้นฟู มีแนวโน้มที่จะทำให้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีเลือนหายไป (Sutham, P., 2003)

ตำบลยางเนิ้งนั้นได้รับอิทธิพลความเจริญทางสังคมจากอำเภอเมืองเชียงใหม่เป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้เห็นได้ว่า ในปัจจุบันนี้เยาวชนตำบลยางเนิ้งนั้นก็ได้รับอิทธิพลทางด้านสังคม ค่านิยมทางด้านเทคโนโลยีเข้ามาอีกด้วย จึงทำให้เยาวชนในตำบลยางเนิ้งในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยให้ความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีล้านนา โดยในเขตพื้นที่ตำบลยางเนิ้งนั้น มีประเพณีวัฒนธรรมล้านนาที่เยอะแยะ ที่มีความโดดเด่นทางด้านประเพณีวัฒนธรรมล้านนา ประเพณีที่ผู้วิจัยสนใจศึกษานั้นคือ ประเพณีถวายสลากภัต เพราะถือได้ว่าประเพณีถวายสลากภัต ถือได้ว่าเป็นประเพณีที่มีความสำคัญมากอีกประเพณีหนึ่งของคนล้านนาในภาคเหนือ เพราะประเพณีนี้มีขั้นตอน วิธีการ และรายละเอียดเยอะ และแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่เวทีกแก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว แต่ประเพณีนี้ภายในเขตพื้นที่ตำบลยางเนิ้งในปัจจุบันนี้น้อย ๆ เลือนหายไปจากสังคม และกลุ่มเยาวชนในตำบลยางเนิ้งไม่ค่อยให้ความสำคัญ และไม่ค่อยตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีถวายสลากภัต

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีถวายสลากภัตในกลุ่มเยาวชนในตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมและพัฒนาเป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ให้คงอยู่คู่กับสังคมชาวล้านนา ตลอดจนสามารถนำรูปแบบที่ได้จากการพัฒนาไปเป็นแนวทางพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์กับกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียง และพื้นที่อื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

ดังนั้น บทความการวิจัยนี้นำเสนอของการพัฒนาวัฒนธรรมสร้างสรรค์สู่เยาวชนตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ คือประเพณีถวายสลากภัต ซึ่งเป็นประเพณีที่กำลังจะเลือนหายไปจากสังคมตำบลยางเนิ้ง เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมสร้างสรรค์ และการพัฒนาต่อยอดสู่เยาวชน ประชาชนที่ขาดองค์ความรู้ในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัต และผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีถวายสลากภัต ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของในพื้นที่ตำบลยางเนิ้ง เพื่อให้กลายเป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ และอีกทั้งยังมีการพัฒนาสร้างสรรค์ให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตกับคนในยุคสมัยปัจจุบัน มีการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ และการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ โดยการมีส่วนร่วมจากองค์กรต่าง ๆ เข้ามีส่วนเกี่ยวข้อง และอีกทั้งยังนำเอาเยาวชน และกลุ่มของผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ และการมีส่วนร่วม ลงมือทำร่วมกันจากกลุ่มของเยาวชนและผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ถึงประวัติความ

เป็นมาของประเพณีถวายสลากภัต และได้ลงมือปฏิบัติเรียนรู้จากขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย หากได้รูปแบบเหล่านี้ออกมาแล้ว จึงสามารถนำรูปแบบที่ได้ไปเผยแพร่ต่อไปให้กับพื้นที่ใกล้เคียงได้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ รักษาและพัฒนาให้กลายเป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ของชาวล้านนาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลยางนึ่ง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางนึ่ง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางนึ่ง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม

วัฒนธรรม คือ รูปแบบพฤติกรรม วิธีชีวิตและระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในสังคม วัฒนธรรมในแต่ละสังคมจะเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ และถ่ายทอดสู่รุ่นต่อรุ่นในสังคมโดยมีทั้งวัฒนธรรมในเชิงนามธรรมซึ่งได้แก่ ภาษา ความเชื่อ กริยา มารยาท และวัฒนธรรมในเชิงรูปธรรมซึ่งได้แก่ อาคารบ้านเรือน วัด และศิลปกรรม ประติมากรรมต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ (Pongsapich, A., 1991 , Page 1.)

“วัฒนธรรม” เป็นชื่อรวมสำหรับแบบอย่างของพฤติกรรมทั้งหลายที่ได้มาทางสังคม และที่ถ่ายทอดกันไปในทางสังคมโดยอาศัยสัญลักษณ์ วัฒนธรรมจึง เป็นชื่อสำหรับสัมฤทธิ์ผลที่เด่นชัดทั้งหมดของกลุ่มมนุษย์ รวมทั้งสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น เช่น ภาษา การทำเครื่องมือ อุตสาหกรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย การปกครอง ศิลธรรม และศาสนา กับรวมถึงอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุหรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแสดงรูปแบบแห่งสัมฤทธิ์ผลทาง วัฒนธรรม และทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทางปัญญาสามารถยังผลเป็นประโยชน์ใช้สอยได้ เช่น อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องมือสื่อสาร ศิลปวัตถุ เป็นต้น (Sociology English-Thai Dictionary, Royal Institute Edition , 1981) โดยภายใต้วัฒนธรรมก็จะประกอบไปด้วย ประเพณีต่าง ๆ

ประเพณี คือ ความประพฤติสืบต่อกันมาจนเป็นที่ ยอมรับของส่วนรวมซึ่งเรียกว่า เอกลักษณ์ หรือ พหุ นิยม เช่น การแต่งงาน การเกิด การตาย การทำบุญ การรีนเริง การแต่งกาย เป็นต้น หรือประเพณีที่เรา นำของ ชาติอื่นมาปรับปรุงให้เข้ากับความเป็นอยู่ ของเรา เพื่อความเหมาะสมกับกาลสมัย ซึ่งเรียกว่า สัมพัทธนิยม ตาม ธรรมชาติเรื่องของประเพณีนั้น บางอย่างต้องคงรักษาไว้บางอย่างต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับกาลสมัย บางอย่าง ต้องถือเป็นแบบสากล (Sonthirak, P., 1971)

2. แนวคิดเกี่ยวกับงานการพัฒนาเยาวชน

การสร้างพัฒนาเด็กและเยาวชนจะต้องสร้างที่ตัวมนุษย์โดยตรงต้องดูแลรักษาบำรุงเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่ อยู่ในครรภ์เมื่อคลอดเกิดมาแล้วต้องบำรุงเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และ สร้างสรรค์พัฒนาพฤติกรรมของเขาภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม โดยการขัดเกลาทางสังคม หรือกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เรียนรู้เข้าใจความจริงของโลกทางสังคม เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายในสังคมอย่าง

ถูกต้อง เหมาะสม เรียนรู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาพฤติกรรมทั้งหลาย แสดงพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสมในสังคม ประพฤติปฏิบัติถูกต้องเกื้อกูลเป็นประโยชน์ไร้ปัญหา เจริญเติบโตเป็นคนเก่งเด่นดีมีคุณธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประเทศชาติบรรลุจุดหมายของการสร้างสรรค์พัฒนาเด็กและเยาวชน (Suwirangkul, S., 2008 , Page 46.)

3. แนวคิดทฤษฎีการส่งเสริม

การส่งเสริม (Extension) หมายถึง การวางแผนโครงการใดโครงการหนึ่ง ในการนำเอาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและการวิจัยต่าง ๆ นำออกไปสู่ประชาชนในชนบท โดยความรู้ที่นำออกไปนั้น ประชาชนสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยประยุกต์ เข้ากับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ ต้องคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและจริยธรรมควบคู่กันไป (Intrakkamporn, W., 2013)

4. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

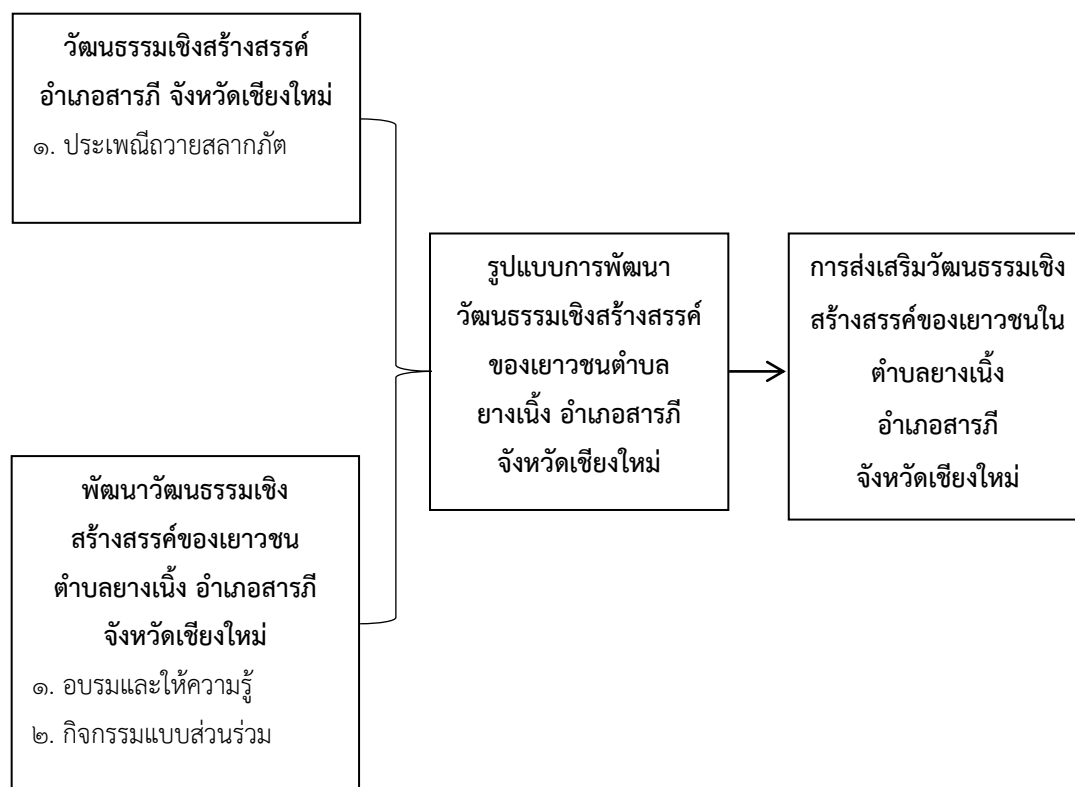
การมีส่วนร่วม การที่ทุกฝ่ายได้มี ส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมปฏิบัติตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรโดยแต่ละฝ่ายสำนึกในภาระหน้าที่ ที่จะต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยองค์กรต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรให้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม (Pooltawee, K., 2006 , Page 11.)

การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกัน นั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่า การปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ (Chinnapong, P., 2008 , Page 10.)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมสร้างสรรค์สู่เยาวชน เป็นการพัฒนาให้วัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่แล้วมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นให้ดีกว่าเดิมและเป็นการทำให้เกิดการสร้างสรรค์ที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน เป็นการส่งเสริมโดยการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของเยาวชนในปัจจุบันให้เกิดการตระหนักถึงวัฒนธรรมประเพณีที่กำลังจะสูญสลายไปจากสังคม โดยผ่านกิจกรรมการถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนความรู้ การเล่าประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และอัตลักษณ์ของประเพณีวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชน คือ บ้าน วัด และโรงเรียน รวมถึงเพื่อสร้างรูปแบบในการพัฒนาวัฒนธรรมประเพณีถวายสลากภัตของชุมชนในตำบลยางเนิ้งสู่เยาวชน โดยการให้เยาวชนเป็นตัวขับเคลื่อนและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อที่จะนำไปสู่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลยางเนิ้งต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี ประกอบด้วย 1.แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี 2.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน 3.แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริม 4.แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรม สร้างสรรค์ของเยาวชนในตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากระบบออนไลน์ ห้องสมุด ตำราต่าง ๆ ในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัต
2. ขั้นตอนการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

(Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล ใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มประชากร ได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มเยาวชน ที่อาศัยในตำบล ยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 18 รูป/ท่าน

3. การจัดการสนทนากลุ่ม เพื่อหารูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ เรื่องประเพณีถวายสลากภัตสู่เยาวชนโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มประชากร ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน บุคลากรภายในโรงเรียน จำนวน 7 รูป/ท่าน ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาวิธีการและรูปแบบในการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางนึ่ง อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและพรรณานำผลสรุปมาจัดทำรูปแบบในการวิจัยและดำเนินการในการหาวิธีการและรูปแบบในการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางนึ่ง อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลยางนึ่ง อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประเพณีถวายสลากภัตเป็นประเพณีที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลยางนึ่ง ซึ่งมีการอนุรักษ์และปฏิบัติมายาวนาน ตั้งแต่รุ่นสู่รุ่น ยังพบอีกว่า ในตำบลยางนึ่ง ส่วนใหญ่แล้วประเพณีถวายสลากภัตในตำบลยางนึ่ง ได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัตที่โรงเรียนวัดเวฬุวัน ซึ่งโรงเรียนวัดเวฬุวันเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ โดยโรงเรียนวัดเวฬุวันมีบริเวณพื้นที่ติดอยู่กับวัดเวฬุวัน มีระบบการศึกษาภายใต้โรงเรียนวิถิพุทธ เพราะโรงเรียนวัดเวฬุวันเป็นโรงเรียนนิยมจัดประเพณีถวายสลากภัตอยู่ในทุก ๆ ปี และยังได้นำเยาวชนนักเรียนเข้ามาร่วมในการประเพณีถวายสลากภัต และยังมีการประกาศประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มของผู้ปกครองและบุคคลภายนอกทั้งในตำบลยางนึ่งและนอกพื้นที่ได้เข้ามาร่วมในกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัต ซึ่งทางโรงเรียนวัดเวฬุวันได้มีรูปแบบขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมการกับทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อประชุมปรึกษาหารือในการกำหนดการวัน และเวลา หลังจากนั้นก็ได้การประชาสัมพันธ์บอกแก่นักเรียน และประชาชนในชุมชน หลังจากนั้นก็ได้ถึงวันเตรียมงานจัดแต่งสลากภัต ยังได้พบว่า ประชาชนในตำบลยางนึ่งโดยส่วนใหญ่นั้นจะอยู่ในกันในรูปแบบของครอบครัวขยาย หมายถึง การอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย พ่อแม่ และลูกหลาน ซึ่งในปัจจุบันนี้กลุ่มที่ให้ความสำคัญต่อประเพณีถวายสลากภัตอยู่นั้น คือกลุ่มของผู้สูงอายุ และกลุ่มของผู้ปกครอง ส่วนกลุ่มของเยาวชนนั้น พบว่า เยาวชนโดนส่วนใหญ่นั้นขาดองค์ความรู้ในเรื่องประเพณีถวายสลากภัต เพราะเยาวชนนั้นขาดการได้เรียนรู้ในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัต และขาดการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับครอบครัว ซึ่งกลุ่มเยาวชนไม่ค่อยมีบทบาทในกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัตเท่าที่ควร เมื่อถึงเวลาวันงานตามกำหนดการที่โรงเรียนจัดขึ้น เยาวชนก็เข้าร่วมเพียงแค่กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพียงเท่านั้น แต่ขาดโอกาสที่จะได้ศึกษาเรียนรู้ในเรื่องประเพณีถวายสลากภัต จึงทำให้เยาวชนขาดองค์ความรู้ในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัต

2. การพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางนึ่ง มีดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนและครอบครัว โดยมีกระบวนการต่าง ๆ ที่นำเยาวชนและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างเยาวชนกับครอบครัว เพื่อให้เยาวชนและครอบครัวมีองค์ความรู้ในด้านความเป็นมา ความสำคัญ และประโยชน์ของประเพณี

ถวายสลากภัต ประวัติความเป็นมาของประเพณีถวายสลากภัตนั้นมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยผ่านการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งการจะผ่านการสืบทอด หรือถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้นั้น ก็ต้องผ่านกระบวนการความร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว จึงจะก่อให้เกิดประสบการณ์และการเรียนรู้และการสืบทอดของประเพณีถวายสลากภัต โดยความสำคัญของประเพณีถวายสลากภัต มีความสำคัญต่อบุคคลประชาชนในตำบลอย่างหนึ่งเป็นอย่างมาก เพราะถือได้ว่าเป็นประเพณีที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น เป็นประเพณีที่แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่อผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยคนภาคเหนือโดยส่วนใหญ่เชื่อว่า การทำบุญถวายสลากภัตนั้นเป็นการทำบุญเพื่อเป็นส่งของอุปโภคบริโภคให้กับบุคคลที่เสียชีวิตไป โดยคิดว่า หากคนที่เราจะทำบุญไปให้นั้นขอบอะไร หรือมีความต้องการอะไร เราก็มักจะทำสิ่ง ๆ นั้นไปให้ เป็นการแสดงออกถึงความระลึกถึงคุณงามความดี และยังระลึกถึงบุคคลนั้นอีกด้วย และรวมไปถึงประโยชน์ของการจัดประเพณีถวายสลากภัต เป็นการทำบุญแบบไม่ยึดติดต่อพระสงฆ์ใครรูปหนึ่ง จึงถือได้ว่าเป็นการลดความยึดมั่นถือมั่นในตัวของพระสงฆ์ผู้รับ และเป็นการลดทอนความตระหนี่ถี่เหนียวลง ซึ่งประโยชน์อีกของผู้รับนั้นก็คือ ของที่พระสงฆ์ได้รับนั้น หากได้รับเยอะเกินความจำเป็นนั้น พระสงฆ์โดยส่วนใหญ่ก็จะนำไปมอบให้กับบุคคลอื่นที่ต้องการ หรือนำไปบริจาค เพื่อประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคมอีกต่อไป

2.2 การจัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ โดยการจัดสถานการณ์จำลองมาจากสถานการณ์จริง โดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น เพื่อให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ และอีกทั้งยังเป็นการสร้างจินตนาการให้กับเยาวชน ซึ่งเยาวชนจะได้องค์ความรู้ที่มากขึ้น และเห็นภาพที่ชัดเจน โดยที่จะได้นำกลุ่มของผู้สูงอายุที่มีความชำนาญในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัตเข้ามามีส่วนช่วยในการจัดกิจกรรม คือขั้นตอนของการเตรียมสลากภัต คือกิจกรรมภูมิปัญญาด้านการจักสาน เยาวชนก็จะได้เรียนรู้และได้สืบทอดอนุรักษ์ในภูมิปัญญาชาวบ้านการจักสาน และอีกทั้งขั้นตอนการพิธีการต้นจนจบ โดยมีผู้เชี่ยวชาญคือพระสงฆ์ หรือผู้สูงอายุปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนี้ เพื่อสร้างองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมให้แก่เยาวชน และเป็นการสร้างประสบการณ์ของการเรียนรู้ให้กับเยาวชนเพื่อนำสู่กระบวนการการสืบทอดก่อให้เกิดประเพณีวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

3. รูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนด้อยทางหนึ่ง พบว่า มีการส่งเสริมเยาวชนโดยการสนับสนุนให้องค์ความรู้ในรูปแบบการบูรณาการแบบมีส่วนร่วม จากองค์กรศาสนา องค์กรสถานศึกษา และองค์กรทางสังคมและครอบครัว โดยแต่ละองค์กรจะมีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มเยาวชนตำบลยางหนึ่ง ดังนี้

3.1 องค์กรศาสนา โดยมีพระสงฆ์ หรือครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งหน้าที่หลัก ๆ ของพระสงฆ์คือการสั่งสอนให้กับบุคคลอื่นที่ยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของพระพุทธศาสนา และเป็นผู้นำทางศาสนา จึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่ความคุ้นเคยและเกี่ยวข้องกับทางด้านประเพณี ศาสนพิธีทั้งหลายมากกว่ากลุ่มบุคคลกลุ่มอื่น ๆ จึงได้นำพระสงฆ์มาเป็นผู้แทนโดยมีหน้าที่คอยช่วยเหลือในการส่งเสริม หรือมอบองค์ความรู้โดยผ่านกิจกรรมในการอบรมความรู้ หรือแม้กระทั่งการเล่าเรื่องที่ความน่าสนใจให้แก่เยาวชนในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัตให้กับเยาวชนให้มีการเรียนรู้ในประเพณีถวายสลากภัต และการจัดให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม บทบาทในการจัดกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัต

3.2 องค์การสถานศึกษา คือโรงเรียนวัดเวฬุวัน โรงเรียนวัดเวฬุวันเป็นโรงเรียนที่มีพื้นที่อยู่ติดกับวัดเวฬุวัน จึงมีบทบาทในเรื่องของการจัดประเพณีถวายสลากภัต และถือได้ว่าโรงเรียนนั้นเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ของเยาวชน โดยทางโรงเรียนวัดเวฬุวันคอยสนับสนุนให้เยาวชนได้มีโอกาสในการเรียนรู้และศึกษาในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัตที่มากขึ้น เมื่อถึงเวลาวันจัดงานประเพณีถวายสลากภัต ทางโรงเรียนวัดเวฬุวันจะมีกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัตจัดทั้งวัน โดยทำการหยุดการเรียนการสอนในวันนั้นด้วย และทางโรงเรียนได้นำเยาวชนนักเรียนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในประเพณีถวายสลากภัต

3.3 องค์การทางสังคม และครอบครัว ซึ่งองค์กรนี้คือสภาพแวดล้อมของนี้ทำให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจในประเพณีถวายสลากภัตที่มากขึ้น โดยองค์กรทางสังคมและครอบครัวจะเป็นส่วนช่วยในการสนับสนุนให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทและนำเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการจัดประเพณีถวายสลากภัตตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือวันเตรียมงาน คือตั้งแต่การจักสาน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการจัดทำสลากภัต และจนถึงขั้นพิธีการวันงาน จนถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยครอบครัวก็ต้องมีองค์ความรู้ในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัต และมีกระบวนการในการนำเยาวชนเข้ามาบทบาทในกิจประเพณีถวายสลากภัต เพื่อก่อให้เกิด ภูมิปัญญาสู่ศิลปะสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศึกษาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลยางเนิ้ง ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ประเพณีถวายสลากภัตเป็นประเพณีที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลยางเนิ้ง ซึ่งมีการอนุรักษ์และปฏิบัติมายาวนานตั้งแต่รุ่นสู่รุ่น และปัจจุบันนี้ยังเป็นการสืบทอดจากกลุ่มผู้ให้ความสำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ปกครอง โดยกลุ่มของผู้ปกครองได้มีการสืบทอดจากรุ่นของกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัตในอดีต เพราะเมื่ออดีตสังคมไม่ค่อยมีความเจริญเติบโตในด้านเทคโนโลยีเท่าที่ยุคปัจจุบัน แต่ในส่วนกลุ่มเยาวชนปัจจุบัน พบว่า กลุ่มเยาวชน ไม่มีองค์ความรู้และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัต เนื่องด้วยในสังคมยุคปัจจุบันได้รับความเจริญทางเทคโนโลยี ทำให้เยาวชนยึดติดอยู่กับเทคโนโลยีมากกว่าประเพณี และอีกด้วยความต่างของช่วงวัยอายุของกลุ่มคนดังกล่าว จึงทำให้เยาวชนขาดการมีส่วนร่วมของครอบครัว ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เยาวชนขาดองค์ความรู้และไม่สนใจในประเพณีถวายสลากภัตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ศิวัรักษ์ และคณะ (Siwarak, A., and others , 2017 , Page 54) การลดความต่อเนื่องในการจัดงานประเพณีข้าวลาซัง ที่มีสาเหตุจากการที่ชาวบ้านประกอบอาชีพการทำนาลดน้อยลง อีกทั้งกลุ่มคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันไม่ให้ความสนใจ และไม่เล็งเห็นความสำคัญของประเพณีนี้ อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มชาวบ้านส่วนหนึ่งที่ยังเล็งเห็นความสำคัญของประเพณีที่มีการสืบทอดมาจากรบรรพบุรุษ และมีความประสงค์อนุรักษ์ประเพณีข้าวลาซังให้คงอยู่ต่อไป

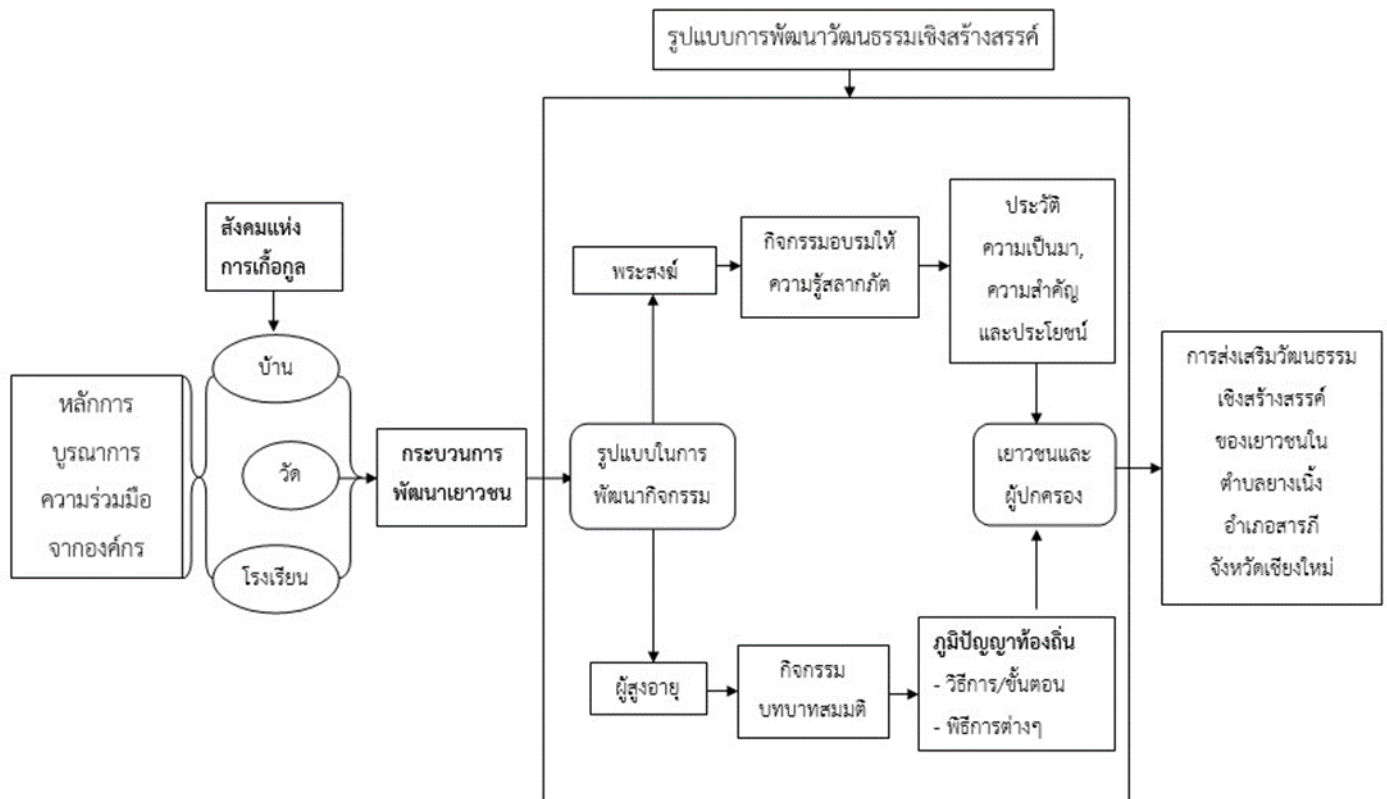
2. พัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางเนิ้ง ผลการวิจัยพบว่า โดยการจัดกิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนและครอบครัว โดยได้นำตัวแทนผู้ปกครองมาเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดการอบรมให้ความรู้ภายใต้โครงการ “ส่งเสริมวัฒนธรรมสู่เยาวชน” โดยที่ให้เยาวชนและผู้ปกครองได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ละนามาสรุบองค์ความรู้ร่วมกัน จึงได้แผนภาพในรูปแบบแผนผังความคิดออกมา เพื่อนำเสนอให้กับ

กลุ่มอื่น ๆ ได้ร่วมศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มผู้ปกครองกับกลุ่มเยาวชน ว่ามีความคิดที่เหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไรในประเพณีถวายสลากภัต และการนำเสนอให้กับบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับองค์ความรู้ร่วมกัน ตลอดจนการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ โดยการให้เยาวชนได้มีบทบาทในกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัต โดยนำผู้สูงอายุที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาเป็นส่วนช่วยในการจัดกิจกรรมเรื่องภูมิปัญญาการจักสานสลากภัต ภายใต้บทบาทสมมติ เพื่อให้เยาวชนได้มีการเรียนรู้ในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นตอนแรกวันเตรียมงานเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการทำสลากภัต จนถึงวันงาน ลำดับพิธีวันงานจนถึงขั้นตอนสุดท้าย เพื่อก่อให้เกิดการส่งเสริม และการพัฒนาองค์ความรู้ ความเข้าใจให้แก่เยาวชนให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในด้านการลงปฏิบัติได้มากขึ้น และจะสามารถไปใช้ หรือเป็นตัวอย่างให้กับบุคคลอื่นได้ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์ (Chumpradit, K., 2018) ผู้อาวุโสในชุมชนต้องอธิบายความหมายและความสำคัญของเอกลักษณ์ล้านนาให้คนรุ่นหลังเข้าใจให้เห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ล้านนาที่สะสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เปิดพื้นที่ให้มีการแสดงออกให้แก่อัตลักษณ์ล้านนา ซึ่งอาจต้องมีการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ วณิช ขวัญ นวราชัย และคณะ (Wanichwattanaworachai, S., and others , 2018) ภูมิปัญญามีคุณค่ามหาศาลจึงทำให้การศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศตระหนักถึง ความสำคัญและ บูรณาการภูมิปัญญามาใช้อย่างสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน วิธีการบูรณาการ การภูมิปัญญาใช้ในการ จัดการเรียนการสอน

3. รูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า มีการส่งเสริมเยาวชนโดยการสนับสนุนให้องค์ความรู้ในรูปแบบการบูรณาการแบบมีส่วนร่วม จากองค์กรศาสนา คือวัด ซึ่งพระสงฆ์ มีบทบาทหน้าที่ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยที่จะให้พระสงฆ์ได้เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีถวายสลากภัตสู่เยาวชนให้เยาวชน โดยพระสงฆ์จะมาเป็นผู้ให้องค์ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องของประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ประโยชน์ และการนำหลักธรรมมาข้อสอดแทรกในเรื่องประเพณีถวายสลากภัต , องค์กรสถานศึกษา คือโรงเรียนวัดเวฬุวัน เป็นโรงเรียนวิสุทธิพุทที่มีพื้นที่ติดกับวัดเวฬุวัน ที่นำเอาประเพณีถวายสลากภัตเข้ามาจัดเป็นกิจกรรมประจำปีของทางโรงเรียน เพื่อให้เยาวชนนักเรียนและผู้ปกครองที่อยู่ในตำบลยางหนึ่ง และพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้ามามีส่วนร่วมในประเพณีถวายสลากภัต , องค์กรทางสังคม และครอบครัวคือส่วนช่วยการสนับสนุนให้เยาวชนได้เข้ามามีบทบาทในประเพณีถวายสลากภัต และครอบครัวเป็นตัวอย่างเพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้จากครอบครัว ซึ่งครอบครัวได้นำเยาวชนได้เข้ามาบทบาทในประเพณีถวายสลากภัต ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ทำให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจในประเพณีถวายสลากภัต ก่อให้เกิดภูมิปัญญาสู่ศิลปะสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางหนึ่ง อำเภอสารภี ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุธธ จีนา และคณะ (Gina, Y., and others , 2019) โดยการนำเสนอแนวคิด รูปแบบ ขั้นตอน กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรมค่านิยม 12 ประการ ภายใต้โครงการบวรสันติสุข และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา คงขำ (Khongkham, S., 2022) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีการลากพระบก ควรสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของประเพณีให้ความรู้ผ่านระบบและนอกระบบโรงเรียน จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กร ปรับปรุงประเพณีให้เหมาะสมกับยุคสมัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ การส่งเสริมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในตำบลยาง
เนิ้ง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย แสดงถึงวิธีการและรูปแบบในการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

หลักการบูรณาการความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ บ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งทั้ง 3 องค์กรนี้เป็นองค์กรสังคมแห่งการเกื้อกูล เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการในการพัฒนาเยาวชนให้มีความองค์ความรู้ในเรื่องของประเพณีถวายสละกัถ โดยการนำองค์กรทั้ง 3 องค์กรนี้เข้ามามีบูรณาการแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำสู่กิจกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมสร้างสรรค์สู่เยาวชน โดยการที่นำพระสงฆ์ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของประเพณีถวายสละกัถ มาเป็นผู้จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ไม่ว่าจะเป็นประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และประโยชน์ของประเพณีถวายสละกัถ และอีกทั้งการนำกลุ่มของผู้สูงอายุ หรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีองค์ความรู้ในเรื่องของการจัดเตรียมการถวายสละกัถ เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผ่านกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยที่ให้กลุ่มของเยาวชนและตัวแทนผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การเห็นผลที่ชัดเจนและสามารถกลายไปเป็นวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่จะสามารถนำไปถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำรูปแบบที่ได้ ไปพัฒนาเยาวชนต่อไปในอนาคตได้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในพื้นที่ หรือบุคคลพื้นที่ใกล้เคียง ก็จะสามารถนำรูปแบบนี้ไปพัฒนาและต่อ

ยอดในการพัฒนาเยาวชนได้ต่อไป และยังสามารถนำไปพัฒนาเยาวชนในเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้อีกด้วย

การถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการประสานไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเวฬุวัน ผู้นำชุมชน รวมไปถึงพระสงฆ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชนตำบลยางเนิ้ง เพื่อดำเนินการพัฒนารูปแบบในการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในตำบลยางเนิ้ง ในพื้นที่ภายในโรงเรียนวัดเวฬุวัน ซึ่งพบว่า ทางโรงเรียนวัดเวฬุวัน ได้มีการนำรูปแบบในการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในตำบลยางเนิ้ง ร่วมทั้งกับผู้ปกครองผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เกิดองค์ความรู้ และตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญสลายไปจากสังคม ชุมชนตำบลยางเนิ้ง และอีกทั้งยังได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรทั้ง 3 องค์กร คือ บ้าน(ชุมชน) วัด และโรงเรียน ในการทำงานแบบบูรณาการซึ่งกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ กลายเป็นวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต และเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

ในระดับนโยบาย ทางวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนวัดเวฬุวัน ร่วมกับส่วนราชการท้องถิ่นท้องถิ่นของตำบลยางเนิ้ง รวมถึงประชาชนในตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมทางด้านประเพณีวัฒนธรรม ร่วมกันจากทุกฝ่าย ทั้งทุน บุคคล และการสร้างพลังเครือข่ายชุมชน โดยการเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ส่งต่อประเพณีวัฒนธรรมเหล่านี้ไปสู่รุ่นต่อไปได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงหน่วยงานอื่น ๆ เช่น คณะสงฆ์ภายในชุมชน โดยเฉพาะระดับตำบล ควรเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการจัดการด้านประเพณีวัฒนธรรม สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอด และขับเคลื่อนประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนให้ไปสู่รุ่นต่อไปอย่างรู้คุณค่า

สรุป

วัฒนธรรมประเพณีในตำบลยางเนิ้งมีมากมายหลากหลายวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งในประเพณีที่มีความโดดเด่นแต่กำลังจะสูญสลายไปในสังคมปัจจุบันที่ผู้วิจัยได้เล็ง คือ ประเพณีถวายสลากภัต ซึ่งถือได้ว่าประเพณีถวายสลากภัตเป็นประเพณีและวัฒนธรรมที่มีมายาวนานตั้งแต่อดีตในชุมชนล้านนา และภายในตำบลยางเนิ้ง ซึ่งเป็นประเพณีวัฒนธรรมที่มีบทบาทต่อคนในชุมชนตำบลยางเนิ้ง เป็นประเพณีวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว และเกิดกระบวนการทางความคิดในด้านจิตวิญญาณเพื่อสื่อให้เห็นถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งยังพบอีกว่า ในตำบลยางเนิ้งในปัจจุบัน บางครอบครัว บางครัวเรือนยังให้ความสำคัญอยู่ในประเพณีถวายสลากภัต ซึ่งกลุ่มที่ยังให้ความสำคัญ และยังมีการจัดทำกิจกรรมประเพณีถวายสลากภัตอยู่คือ กลุ่มของผู้สูงอายุ และกลุ่มของผู้ปกครอง แต่ในกลุ่มที่ไม่ได้ให้ความสำคัญ และยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของประเพณีถวายสลากภัต คือ กลุ่มของเยาวชน และยังพบอีกว่า กลุ่มของเยาวชนในปัจจุบันโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสิ่งอื่นมากกว่าประเพณีวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ จึงจะก่อให้เกิดการสูญสลายของประเพณีถวายสลากภัตในอนาคต จึงได้มีการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมจากองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนาเยาวชน “บวร” ได้แก่ บ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งทั้งสามองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนในตำบล

ย่างหนึ่งให้กลายเป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ในตำบลยางหนึ่ง โดยการนำองค์กรวัด คือ พระสงฆ์เป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน โดยใช้พื้นที่ภายในโรงเรียน ซึ่งถือว่าโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ของเยาวชน และเป็นศูนย์รวมของเยาวชนที่จะสามารถมีโอกาสได้ศึกษา เรียนรู้ร่วมกัน โดยผ่านกิจกรรมการจัดอบรมให้ความรู้ หรือกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการนำเยาวชนและกลุ่มตัวแทนผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกัน คือ ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และองค์ประกอบของประเพณีถวายสลากภัต และการสร้างกิจกรรมบทบาทสมมติ โดยการนำผู้สูงอายุที่มีความชำนาญในเรื่องของภูมิปัญญาในด้านการจักสาน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม อีกทั้งยังได้นำเยาวชนเข้ามามีบทบาทในการสร้างบทบาทสมมติ ตั้งแต่ขั้นตอนแรก การจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ และจนถึงขั้นตอนพิธีการสุดท้าย เพื่อให้เยาวชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ร่วมกันได้ศึกษา เรียนรู้ในเรื่องประเพณีถวายสลากภัต และอีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมดังกล่าว ไปบอกต่อ หรือถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นได้อีกด้วย จึงทำให้ได้รูปแบบในการพัฒนาวัฒนธรรมสร้างสรรค์ของเยาวชนในตำบลยางหนึ่ง และให้กลายเป็นรูปแบบตัวอย่างที่จะสามารถนำไปใช้กับชุมชนอื่น ๆ ได้อีกต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ทางวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนวัดเวฬุวัน ร่วมกับส่วนราชการท้องที่ ท้องถิ่นของตำบลยางหนึ่ง รวมถึงประชาชนในตำบลยางหนึ่ง อำเภอสарภี ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมทางด้านประเพณีวัฒนธรรม ร่วมกันจากทุกฝ่าย ทั้งทุน บุคคล และการสร้างพลังเครือข่ายชุมชน โดยการเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ส่งต่อประเพณีวัฒนธรรมเหล่านี้ไปสู่รุ่นต่อไปได้อย่างถูกต้อง

2. หน่วยงานอื่น ๆ เช่น คณะสงฆ์ภายในชุมชน โดยเฉพาะระดับตำบล ควรเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการจัดการด้านประเพณีวัฒนธรรม สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอด และขับเคลื่อนประเพณีวัฒนธรรมที่ดั่งามของชุมชนให้ไปสู่รุ่นต่อไปอย่างรู้คุณค่า

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชน ให้ดำรงอยู่ภายในชุมชน

2. ควรมีการศึกษาการบูรณาการประเพณีและวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำสู่เด็กและเยาวชนในหลักสูตรท้องถิ่นศึกษา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมที่สอดคล้องต่ออัตลักษณ์ของชุมชน

4. ควรศึกษาการขับเคลื่อนพลัง บวร ของชุมชนที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมทางด้านประเพณี และวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนภายในชุมชน

5. ควรมีการจัดกิจกรรมประกวดด้านของวัฒนธรรมและประเพณี แบบมีส่วนร่วมของเยาวชนที่สอดแทรกการนันทนาการในกิจกรรม และการสร้างเวทีให้เยาวชนได้มีความกล้าแสดงออก

References.

- Chinnapong, P. The Meaning of Participation. Pathum Thani : Valaya Alongkorn Rajabhat University, 2008.
- Chumpradit, K. “Participatory Communication for Preserving Lanna Identity of Wiangchai Sub-District Municipality Community. Chiang Rai Province”, Research Report, (Chiang Rai Rajabhat University, 2018), abstract page.
- Gina, Y. and others. “Bovorn Peace: Participatory Models of Houses, Temples and Schools in Promoting the Twelve Moral Values, Chiang Mai Province”, Journal of Peace Studies Review, Year 6 (Special Edition, 2019).
- Intrakkhamphon, W. Promotion of agriculture and rural development. Chiang Mai : Department of Agricultural Extension and Dissemination, Faculty of Agriculture. Chiang Mai University, 2003.
- Khongkham, S. “Community Participation in Preserving and Inheriting the Phra Bok Dragging Tradition Phipun District Nakhon Si Thammarat Province”, Nakbutr Review Journal, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Vol. 14, No. 1, (January 1-April 2022).
- Pongsapich, A. Culture, Religion and Ethnicity An anthropological analysis of Thai society. 2nd edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 1991.
- Poonthawee, K. "States and needs for participation in educational management of the basic education institutes committee. in the group of Bang Bo 3 schools under the Samut Prakan Educational Service Area Office 2". Branch of Educational Administration. Graduate School: Rajabhat Rajanagarindra University. 2006.
- Sivaraksa, A and others, “Studying the history and preserving the tradition of Lasang rice at Ban Phru Jood, Bor Hin Sub-district, Sikao District, Trang Province”, Research Report, (Faculty of Science and Fishery Technology: Rajamangala University of Technology Srivijaya Trang Campus, 2017), page 54
- Sonthirak, P. Social order, tradition, culture, religion. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press, 1971.
- Sutham, P. (2003). “Community dynamics and self-reliance in the western region”. Bangkok : Visual Vision Institute.
- Suwirangkun, S. Social problems. Bangkok: Odeon Store, 2008.
- The English-Thai Sociological Dictionary, Royal Institute Edition, 1st Edition, (Bangkok: Royal Institute, 1981).

Thongboon, A. (1999). “Collect diamonds from the Tripitaka scriptures”. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing Press.

Wanichwattanawarachai, S. and others, “Creative Integration of Local Wisdom to Teaching and Learning in the 21st Century”, Thai version of the journal. Humanities, Social Sciences and Arts, Year 11, No. 3 (September-December 2018).

